

Wat is daltononderwijs?

Daltononderwijs: je hebt er vast weleens van gehoord. Het is een onderwijsstroming waarin zelfstandigheid en samenwerken centraal staan. Maar wat houdt dat precies in? En hoe ziet het leerprogramma er in de praktijk uit?

Wat is Daltononderwijs?

Op de Waayer Wadenoijen krijgen leerlingen binnen een duidelijke structuur de ruimte om zich optimaal te ontwikkelen aan de hand van de Daltonkernwaarden. Wij helpen de leerlingen zicht te ontwikkelen tot een zelfstandige leerling. We leren onze leerlingen rekening te houden met anderen, verantwoordelijkheid te dragen over de eigen keuzes en verantwoording af te leggen over het werk en de resultaten. Onze leerlingen mogen soms kiezen in welke volgorde ze hun werk willen doen, waar ze willen werken en vaak ook of ze dat alleen of samen willen doen. Ze leren zich daardoor verantwoordelijk te voelen voor hun gedrag, werk én omgeving. Dat geeft zelfvertrouwen.

Het Dalton Plan is geen vaste onderwijsmethode, maar meer een pedagogische houding ten opzichte van de leerlingen en de lesstof. In het daltononderwijs wordt dan ook gewerkt met dezelfde lesstof en onderwijsmethodes als op andere basisscholen. Er wordt alleen op een andere manier mee omgegaan. Hoe dat precies in de praktijk in z'n werk gaat, kan per daltonschool verschillen.

Daltonscholen vallen onder het algemeen bijzonder onderwijs; scholen die werken vanuit een opvoedkundige overtuiging of didactische (onderwijskundige) uitgangspunten. Andere voorbeelden van algemeen bijzonder onderwijs zijn onder andere Montessorischolen, Jenaplanscholen en Vrijescholen.

Kernwaarden van het daltononderwijs

Het daltononderwijs gaat uit van vijf kernwaarden:

1. Samenwerking
2. Vrijheid en verantwoordelijkheid
3. Effectiviteit
4. Zelfstandigheid
5. Reflectie

Deze kernwaarden houden het volgende in:

1. Samenwerking

Om als volwassene deel te nemen aan de samenleving, moet je kunnen samenwerken, ook met mensen die je niet zelf kiest. Op daltonscholen wordt samenwerking daarom aangemoedigd. Leerlingen werken in tweetallen, of in kleine groepjes, of met een leerkracht samen aan bepaalde taken. Zo leren de kinderen dat ze elkaar kunnen helpen. Daarnaast zorgt samenwerking ervoor dat leerlingen vaardigheden ontwikkelen als feedback ontvangen en geven, reflecteren, luisteren naar elkaar, respect te hebben voor elkaar.

2. Vrijheid en verantwoordelijkheid

Leerlingen op onze daltonschool krijgen een stuk vrijheid, vooral op het gebied van omgaan met verantwoordelijkheid. Het doel hiervan is dat de kinderen eigen keuzes leren maken en hun eigen weg vinden. De leraar geeft de grenzen aan waarbinnen de taken afgerond moeten worden: zoals wat de leerstof is, de eisen waar het aan moet voldoen, de tijdslimiet en welke regels er gelden. De leerlingen leert zo verantwoordelijkheden dragen. Het is niet zo dat alles maar mag en kan. De kinderen moeten achteraf ook verantwoording afleggen over hun keuzes en prestaties.

3. Effectiviteit

Het daltononderwijs is bedoeld om kinderen effectiever te leren werken. De grondlegger Parkhurst wilde het schoolse leren doelmatiger maken. Tijd mensen en middelen worden zo effectief mogelijk ingezet. Het idee is dat als kinderen zelf hun taken inplannen en uitvoeren, dat het onderwijs effectiever maakt dan het 'stilzit- en luisteronderwijs'.

4. Zelfstandigheid

Het daltononderwijs wil kinderen vormen tot volwassenen die zelfstandig kunnen denken en handelen. Daarom krijgen kinderen (naast de gewone

instructiemomenten) ook taken die zij zelf in een bepaalde tijd moeten afronden. Denk bijvoorbeeld aan week- of maandtaken en individuele of groepstaken. De leerlingen leren om zelfstandig deze te nemen te plannen, uit te voeren en daarbij hulp te vragen als dat nodig is. Zo leren kinderen probleemoplossend denken. Waar het nodig is geeft de leraar instructie, begeleiding en coaching.

5. Reflectie

Het nadenken over je eigen werk en gedrag staat centraal op daltonscholen. Leerlingen moeten van tevoren zelf inschatten hoeveel tijd ze kwijt zijn aan een taak en hoe moeilijk het zal zijn. Na afloop wordt besproken of hun idee klopte. Bij de reflectieve gesprekken en groeps gesprekken in de klas leren zij zich verwoorden en kritisch luisteren. Iedere groep vult dat op een eigen manier in, passend bij de leeftijd en onderwerpen.

Maar het gaat niet alleen om reflectie van de leerlingen. Ook de leerkracht reflecteert op zijn eigen werk en handelen. En ook op schoolniveau wordt er continu gereflecteerd over de kwaliteit van het onderwijs.

In de praktijk

Hoe het daltononderwijs in de praktijk in z'n werk gaat, kan van school tot school verschillen. 'De' daltonschool bestaat dan ook niet, zegt de Nederlandse Dalton Vereniging (NDV) zelf. Wat wel bij elke school terugkomt, is het werken met taken: dagtaken, weektaken, maandtaken. Individuele taken en groepstaken. Dit gebeurt vaak ook in de kleutergroepen al.

Er wordt gewoon gewerkt met de wettelijk vastgestelde kerndoelen van het basisonderwijs. Het dagprogramma op een daltonschool bestaat dus voor een groot deel uit verplichte lesstof; de leraar geeft instructies en de leerlingen voeren de taken uit. De instructie gebeurt vaak niet klassikaal, maar individueel of in kleine groepjes. Zo kan de leerkracht inspelen op de behoeften per leerling of groepje.

Maar daarnaast wordt er in het daltononderwijs ook rekening gehouden met de behoeften, interesses en competenties van de leerlingen. Er is dus naast de verplichte lesstof veel ruimte voor keuzewerk. De leraar biedt verschillende werkopdrachten en activiteiten aan. De leerlingen mogen vervolgens zelf kiezen welke opdrachten en activiteiten zij het liefst willen doen. Tijdens het keuzewerk worden weer andere kwaliteiten en vaardigheden van leerlingen gevraagd dan tijdens de verplichte lesstof.

Overgenomen op andere scholen

Het werken met taken, wat zo kenmerkend is voor daltononderwijs, zie je tegenwoordig ook in veel andere onderwijsstromingen terug. Andere scholen

gebruiken nu ook dag- en weektaken voor hun leerlingen, zonder dat ze zich een daltonschool noemen.

Licentie Daltonschool

Scholen mogen zich niet zomaar daltonschool noemen. Dat mag alleen als de school erkend is door de NDV. De school krijgt dan een licentie om zich voor 5 jaar daltonschool te mogen noemen. In die periode wordt de school bezocht om te controleren of de kwaliteit van de school voldoende is. Als de licentie afloopt, wordt deze niet automatisch verlengd. De school moet dan ook weer eerst beoordeeld worden.

Waayer Wadenoijen 
Openbare Daltonschool

De Dreef 1d 4014MJ Wadenoijen
0344-661527 www.waayer-wadenoijen.nl

